

Enheten för överklaganden och juridiskt stöd
Camilla Lindholm

TBN Tandhälsa AB
Spånga Torgväg 6
163 51 Spånga

Överklagande av föreläggande om sanering gällande fastigheten Slode 1, Stockholms kommun

Beslut

Med bifall till överklagandet upphäver Länsstyrelsen det överklagade beslutet.

Bakgrund

Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Stockholms stad (nämnden) beslutade den 19 september 2016, dnr. 2016-014378, att förelägga Tbn Tandhälsa AB, 556651-5309, att sanera alla avloppsrör som kan vara kvicksilverförorenade i klinikens lokaler på adressen Spånga Torgväg 6. Saneringen ska således minst omfatta samtliga horisontella och vertikala rör, från såväl behandlingsstolar som vask, i kliniken. Av motiveringen till beslutet framgår bl.a. följande. Enligt miljöförvaltningen har det under en längre tid bedrivits tandvårdsverksamhet i lokalen. Detta innebär att det finns stor risk att avloppsrören är kvicksilverförorenade. I mars 2016 skickade miljöförvaltningen brev och uppmanade tandläkarkliniken att sanera men ingen saneringsanmälan har ännu inkommit. Miljöförvaltningen har beslutat att den amalgammängd som ändå rinner ut till avloppsrören och samlas under åren, som kvicksilverslam i ledningarna, nu måste avlägsnas och fastigheten rensas från nutida och historiska kvicksilverföroreningar. Miljöförvaltningen bedömer att sanering är ett rimligt försiktighetsmått. Enligt stadens riktlinjer som finns beskrivna i "Tandvårdens miljöguide" ställs krav på att verksamhetsutövaren ska utföra en kvicksilversanering om behovet finns. Miljöförvaltningen finner vid en samlad bedömning det skäligt att förelägga om sanering av avloppsrör som riskerar vara kvicksilverförorenade.

TBN Tandhälsa AB har överklagat beslutet och yrkat att det ska upphävas. Det hänvisas till tidigare insänt material i ärendet. Fastigheten har sanerats vad gäller stammar för många år sedan av dåvarande ägaren. Nuvarande verksamhetsutövare har bedrivit tandvård i lokalerna sedan 1983. Under den tiden har samtliga rör i golven bytts ut i samband med stolbyten och renoveringar. Godkända amalgamavskiljare har varit i bruk och servats enligt instruktion. Firman Avloppsteknik har inspekterat och tagit prover åtminstone två gånger. Det är en kostsam och inte nödvändig åtgärd att spola och sanera rören.

Datum
2018-12-11

Beteckning
505-218-2017

I skrivelse från Avloppsteknik Svenska AB anges bl.a. följande. Endast en av stolarna används för att avlägsna gamla amalgamfyllningar. I praktiken finns även en vask. Enligt uppgift från tjänstgörande tandläkare används inte denna vask i något samband med gamla amalgamfyllningar etc. Kontroll har utförts såväl okulärt samt med kamera i maj 2016. Vattenlås mm. har även monterats isär och inspekterats. Kontrollen visar att vattenlås och alla rörinstallationer är intakta och i mycket gott skick. Vidare visar samtliga delmoment i undersökningen ingen som helst förekomst av kontaminering. Amalgamavskiljare installerades på 1980-talet. Samtliga rör i lokalen byttes 1986. Tandläkarpraktiken har avtal med företag som byter ut amalgamavskiljarna två gånger per år. Fastighetens vertikala stammar har renspolats med jämna mellanrum, dels av tidigare fastighetsägare på 1970- och 1980-talet dels av nuvarande fastighetsägare därefter. Enligt stadens riktlinjer ställs krav på att verksamhetsutövaren ska utföra kvicksilversanering om behov finns. Sammantaget och enligt ovanstående föreligger således inte detta behov.

Nämnden har i yttrande över överklagandet angett bl.a. följande.

Miljöförvaltningen konstaterar att dagens amalgamavskiljare, av leverantör, uppges ha en avskiljningsgrad på nära 100 %. Således släpper även en väl skött avskiljare av modernaste modell genom en liten mängd kvicksilver. Historiskt har den teoretiska avskiljningsgraden varit lägre varför det på goda grunder kan antas att kvicksilver gått ut i ledningsnätet. Mot bakgrund av kvicksilvers giftighet har förvaltningen sedan lång tid bedrivit tillsyn över tandvården. I förvaltningens register är klinikerna klassade som ”sanerade” respektive ”icke-sanerade”. För att så långt möjligt eliminera historiska synder startade förvaltningen år 2014 ett arbete med att få de ”icke-sanerade” klinikerna att genomföra sanering. Vid denna tidpunkt fanns omkring 100 sådana kliniker inom Stockholms stad. I dagsläget återstår endast åtta, vilket utgör knappt 2 % av samtliga kliniker. Då de saneringar som genomförs normalt slutrapporteras med angivande av hur mycket kvicksilver som omhändertagits har förvaltningen underlag som styrker att sanering är motiverad. Av redovisningarna framgår att kvicksilver alltid påträffas, i varierande mängd, alltifrån något/några korn till hundratals gram. Noterbart i sammanhanget är att detta även gäller kliniker som klassats som ”sanerade”. Sammanfattningsvis konstaterar förvaltningen att kvicksilversanering får anses vara ett försiktighetsmått som är normalt för branschen och som också genomförts/vidtagits av över 98 % av de i Stockholm verksamma tandläkarna. Miljönyttan av åtgärden verifieras av resultaten från uppföljande rapporter.

Motivering

Tillämpliga bestämmelser

Enligt 2 kap. 3 § miljöbalken ska alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet utföra de skyddsåtgärder, iakttä de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förbygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Datum
2018-12-11

Beteckning
505-218-2017

Enligt 2 kap. 7 § miljöbalken ska kraven på miljöhänsyn gälla i den utsträckning det inte kan anses orimligt att uppfylla dem.

Av 2 kap. 8 § miljöbalken följer att alla som bedriver eller har bedrivit en verksamhet eller vidtagit en åtgärd som medfört skada eller olägenhet för miljön ansvarar till dess skadan eller olägenheten har upphört för att denna avhjälps i den omfattning det kan anses skäligt enligt 10 kap.

En tillsynsmyndighet får enligt 26 kap. 9 § miljöbalken meddela de förelägganden och förbud som behövs i ett enskilt fall för att balken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken ska följas. Mer ingripande åtgärder än vad som behövs i det enskilda fallet får inte tillgripas.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen konstaterar inledningsvis att kvicksilver är ett farligt miljögift och utgör ett hot mot både människors hälsa och miljön. Det är en lättflyktig metall som kan spridas över långa avstånd. Kviksilver kan inte brytas ned, utan ansamlas i mark, vatten och levande organismer. Ju mer kvicksilver som tillförs samhället, desto mer ökar halterna i miljön. Det är därför av stor vikt att utsläppen av kvicksilver minskas.

Den fråga Länsstyrelsen har att bedöma är om nämnden haft fog för att förelägga TBN Tandhälsa AB att sanera avloppsrör i lokalen. Länsstyrelsen konstaterar att det får betraktas som allmänt känt att avloppsrör i fastigheter med tandvårdskliniker vanligtvis är förorenade med amalgamrester. Av handlingarna i ärendet framgår att TBN Tandhälsa AB bedrivit tandvårdsverksamhet i den aktuella lokalen sedan 1983. Det skulle därmed kunna föreligga ett saneringsbehov. Mark- och miljööverdomstolen har dock i ett vägledande avgörande funnit att ett föreläggande om efterbehandling bestående i uppgrävning av en tidigare använd oljecistern och rörledningar, med stöd av 2 kap. 8 § miljöbalken, förutsätter att det finns en konstaterad skada eller olägenhet för miljön (MÖD 2011:25).

Av handlingarna framgår att amalgamavskiljare funnits i lokalen sedan 1983, att samtliga rör i lokalen är bytta 1986, att kontinuerligt underhåll av amalgamavskiljarna sker samt att gjord undersökning inte visar indikationer på kontaminering. Nämnden menar att gjorda saneringar i liknande lokaler visar att kvicksilver alltid påträffas, även i sådana som klassats som sanerade. Mot bakgrund av vad som framkommit i ärendet om utförda åtgärder och undersökningar anser Länsstyrelsen att nämnden inte redovisat ett underlag i beslutet som ger tillräckligt stöd för slutsatsen att det i avloppsrören finns en konstaterad skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. Det är inte möjligt att förelägga om avhjälpan av en föroreningsskada på den grunden att det kan finnas en förorening i en byggnad (MÖD 2011:25). Det överklagade beslutet ska därför upphävas.

Du kan överklaga beslutet

Se bilaga 1.

Beslutande

Beslutet har fattats och godkänts digitalt av jurist Camilla Lindholm.

I den slutliga handläggningen har även medverkat miljöhandläggaren Kerstin Rosén Nilsson.

Så här hanterar vi dina personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa hittar du på
www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Kopia till:

Stockholms stad; miljoforvaltningen@stockholm.se

Du kan överklaga beslutet

Om du inte är nöjd med Länsstyrelsens beslut, kan du **skriftligen** överklaga beslutet hos Mark- och miljödomstolen. **Observera att du ska skicka eller lämna in överklagande till**, Länsstyrelsen i Stockholms län, 104 22 Stockholm. **Du kan även skicka in överklagandet via e-post till** stockholm@lansstyrelsen.se. Det ska du göra därför att Länsstyrelsen måste pröva om överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare till domstolen.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor från den dag du fick del av beslutet**. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det domstolen som beslutar om tiden kan förlängas eller inte.

Om den som överklagar är en part som företräder det allmänna, ska överklagandet dock ha kommit in inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

Ditt överklagande ska innehålla

- vilket beslut som överklagas, beslutets datum och diarienummer
- hur du vill att beslutet ska ändras
- varför du anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt

Skriv också följande uppgifter:

- adress till bostaden
- telefonnummer där du kan nås
- eventuellt övriga uppgifter som behövs för att man ska kunna skicka handlingar till dig

Om du har handlingar eller annat som du anser stöder din mening, bör du skicka med kopior på dessa.

Ombud

Du har rätt att anlita ett ombud som kan sköta överklagandet åt dig. I så fall ska ombudet underteckna skrivelsen, bifoga en fullmakt i original från dig samt uppge sitt namn, adress och telefonnummer.

Behöver du veta mer?

Har du ytterligare frågor kan du kontakta Länsstyrelsen på e-post stockholm@lansstyrelsen.se eller telefonnummer 010-223 10 00. Ange beslutets diarienummer.